

Gårdsnytt

Enebybergs Gårds Förening

4/2018

Föreningens roll i framtiden

Flygbilder från Enebyberg

Historia och nutid

Ordföranden har ordet

”På fredag, Mäster skräddare.” Du minns väl historien?

Det är dags för ett nytt kapitel i historien om renoveringen av vårt 1700-talshus, vår egen ”hembygdsgård” som skulle kunna fungera som en levande, trivsamt och nödvändig samlingspunkt i kommunen och speciellt för oss i Enebyberg.

Jag tar det från början:

Huset är nedgången och måste renoveras. Det är alla överens om. Men det är mer oklart vilken funktion gården ska fylla i framtiden. Kommunen, som äger gården genom aktiebolaget Djursholms AB, verkar inte ha någon egen vision.

När jag tillträdde som föreningens ordförande började jag ”lobba” för att huset skulle bli så komplett och funktionellt som möjligt. Det borde till exempel finnas ett tillagningskök och en hiss för rörelsehindrade. Men de skulle tydligen bli för dyra ansåg ägaren och ströks tidigt i planeringen. Efter bantningarna återstår nu främst en del helt nödvändiga underhålls- och förbättringsåtgärder.

Sedan var det tidsplanen ... Projektet delades först upp i mindre delprojekt, så kommunen skulle kunna avropa entreprenörer som redan hade ramavtal. Men de tog höjd för vad som kan döljas ”bakom tapeterna” och Djursholms AB fick tänka om.

Nu görs en ny upphandling, som gäller helheten. Offerterna går inte ut före jul! Egentligen skulle arbetet

pågå för fullt just nu, så jag börjar undra: Hur många omtag ska göras och hur länge kan ett projekt pågå? Ska ett kulturhus ligga i ett aktiebolag? Och vad har kommunen egentligen för vision för Gårdens framtid? För utan en vision om framtiden blir åtgärderna enbart livsuppehållande verksamhet.

Ja, nu förstår du kanske min känsla av att det hela kan liknas med den gamla historien ”På fredag, Mäster skräddare”!

Men ... Vi har börjat bo in oss i byggbodarna. De kom i maj, vattnet i september, el och värme i början av oktober och nycklarna den 24 oktober. Nu kan vi flytta föreningens kontor och börja jobba med vårt material. Det är roligt!

I det här numret kan du bland annat läsa om våra tankar om föreningens uppdrag. Det är viktigt för framtiden. Ett lika viktigt uppdrag kommer från valberedningen.

Önskar dig en god lästund!
Carl Johan Gezelius

Enebybergs Gårds Förening och Gårdsnytt

Enebybergs Gårds Förening
c/o Carl Johan Gezelius
Blockstigen 4
182 46 Enebyberg
www.enebyberg.com
info@enebyberg.com | 072-742 68 88

Bankgiro 529-2792
Ansvarig utgivare: Carl Johan Gezelius
Redaktör: Ingrid Haugen
Grafisk form: Oscar Gezelius
Omslagsfoto: Carl Johan Gezelius
Tryck: Stockholms Lito Grafiska, Danderyd

Vilken roll har föreningen i framtidens Enebyberg?

Trots sin relativa ungdom som samhälle – tomtförsäljningen i Enebyberg kom igång år 1907 – har Enebyberg upplevt en mängd förändringar som på olika sätt har präglat ortens karaktär och samhällsliv. Byggnader, näringsliv, kommunikationer, föreningsliv och mycket annat har bytt skepnad. Samhället ser helt enkelt inte likadant ut idag som det gjorde för 110, 50 eller 25 år sedan.

Plan-, byggnads- och trafikfrågor engagerar. Det märktes inte minst under den senaste valrörelsen. Så kommer det säkert att vara även i framtiden. Samhället förändras, samtidigt som invånarna lever mitt i ett vardagsliv med arbete, barnomsorg och skola, fritidsaktiviteter, resor och mycket annat.

Det som vi kanske uppfattar som självklart idag har en historia som kan vara bortglömd. Ett hus, en väg, en affär, ett grönområde eller en tradition förändras och anpassas till nya tider. Det är en naturlig utveckling. Och det gäller naturligtvis även i Enebyberg.

Även en hembygdsförening kan utvecklas. Enebybergs Gårds Förening grundades i en tid då den gamla nedgångna gården hade räddats från rivning. Inledningsvis hade föreningen sin verksamhet också tydligt fokuserad på just gården och dess historia.

Det har nu gått 40 år sedan dess. Genom åren har det arrangerats hundratals aktiviteter av olika slag – fester, föredrag, utflykter och möten mellan människor. Men nu, när gården åter genomgår en omfattande renovering och ägaren – kommunen – söker nya idéer om hur den ska komma till glädje och nytta, finns det kanske skäl att också fundera över vilken väg som Enebybergs Gårds Förening ska ta.

För på samma sätt som samhället har utvecklats, har även föreningen gjort det. Intresseföreningen, med gården i

centrum, tar mer och mer rollen som en hembygdsförening för hela kommundelen, på samma sätt som de övriga tre hembygdsföreningarna i kommunen koncentrerar sig på sina respektive delar.

Så vilken är en hembygdsförenings roll idag, i ett föränderligt samhälle med en speciell historia? Hur kan vi utgå från nutiden för att betrakta både det förflutna och skapa intresse för framtiden? Vilka aktiviteter engagerar Enebybergsborna? Och hur får vi fler att engagera sig?

Det är funderingar som styrelsen har ägnat mycket tid åt under det senaste året. Men vad tycker medlemmarna och alla som ännu inte har gått med i föreningen? Hör av dig till någon i styrelsen, så att vi gemensamt kan fortsätta utvecklingen av Enebybergs Gårds Förening.

Historien berättar om vår nutid

Enebybergs Gårds Förening har ett stort arkiv och samlingar som bjuder på mycket kunskap om vårt samhälle, hur det har utvecklats och varför det ser ut som det gör. Visste du till exempel att ...

- År 1918 fanns det åtta livsmedelsaffärer i Enebyberg. Sjuttion år senare, 1935, fanns det elva affärer och tio år senare hade antalet ökat till 14. Idag finns det en livsmedelsaffär i det ursprungliga Enebyberg, ICA vid Eneby Torg. Coop vid Enebyängen ligger utanför det ursprungliga Enebyberg, på mark som innan kommun-sammanslagningen år 1971 tillhörde Djursholms stad.

- En av de tidiga livsmedelsaffärerna var Enebybergs första Konsumbutik. Den öppnade i slutet av 1930-talet i det hus på Bryggare Bergs väg 5 där det i dag säljs trädgårdsmaskiner. Konsumbutiken fanns kvar i de lokalerna till 1977, då den flyttade till det då nybyggda (men nu rivna) Eneby Torg.

- Ritningarna till en "biografteater vid Enebyberg" i korsningen Österängsvägen/Gethagsvägen är daterade i februari 1916. Huset byggdes till både 1921 och 1935. Filmvisningarna pågick till våren 1967 då biografen lades ned.

- Enebybergs Folkets hus invigdes i närvaro av statsminister Per Albin Hansson (mitt på främsta raden) den 16 december 1934. Byggnaden hade planerats i många år och uppfördes till stor del av engagerade ordsbor. Byggnaden, som låg på Gethagsvägen mitt emot Brageskolan och under vissa perioder användes som skollokal och fritidsgård (Bragegården), revs 2005 och tomten bebyggdes med bostäder.

- Tomtpriset i den nyanlagda villastaden Enebyberg varierade mellan 8 och 12 öre per kvadratfot. Om tomten inte låg i anslutning till "kloakledning" var priset lägre, 6 - 7 öre per kvadratfot.

- Enebybergs skolbarn fick sin första skola år 1909. Adressen var Ellavägen 1. Innan dess fick skolbarnen gå i skola i Klockargården i Danderyd. Den ursprungliga Enebyskolan är daterad 1911. Brageskolan byggdes under 1950-talet.

- Enebybergs station, som tidigare kallades Enebybergs anhalt, vid Roslagsbanan öppnades den 1 maj 1909. Ursprungligen låg väntsalen på den västra sidan av järnvägen. Stationshuset fick sin nuvarande placering när banan fick dubbelspår år 1931. Idag finns en pizzabutik i den gamla väntsalen.

- För hundra år sedan härjade spanska sjukan. I Djursholms Tidning kunde man den 8 november 1918 läsa: "Skolorna i Enebyberg och vid Danderyds kyrka ha varit stängda en vecka på grund av spanska sjukan vilken huvudsakligen rasat bland lärarepersonalen. Skolorna öppnades åter i går."

Vill du hjälpa till i arbetet att gå igenom våra samlingar med bilder, texter och husbeskrivningar, så att de bevaras och kan vara till glädje för framtida enebybergare? Du kanske själv sitter på kunskap som bör bevaras för framtiden, när dagens Enebyberg är historia? Eller tycker du bara att det är roligt att engagera dig i din hembygds historia, nutid och framtid?

Hör av dig till någon i styrelsen!

An aerial photograph of a residential neighborhood. The houses are mostly two-story buildings with various roof colors, including red, grey, and green. The houses are interspersed with lush green trees. A railway line with tracks and overhead power lines runs horizontally across the lower middle of the image. The overall scene is a typical suburban or rural residential area.

Den 5 augusti 2018

- Enebyberg från ovan

Dela kulturarvet

'Dela kulturarvet' var temat för årets Kulturarvsdag och vad passar bättre än att de fyra hembygdsföreningarna i Danderyd delar med sig av kulturarvet och historien i sina respektive kommundelar. Samfundet Djursholms Forntid och Framtid, Sällskapet Amorina i Stocksund, Danderyds Hembygdsförening i sydvästra Danderyd och Enebybergs Gårds Förening är en fyrklöver som av tradition samarbetar kring kulturarvsdagen. I år var det vår förening som stod som arrangör och hade hyrt en buss som under Jan Olof Carlssons ledning förde oss runt i kommunens olika delar.

Det uppmärksammades särskilt hur Danderyds fyra villastäder kom till genom att enskilda entreprenörer såg möjligheter att utnyttja jordbruksmark i dåvarande Danderyds socken för att skapa villastäder längs Roslagsbanan.

Den tidiga Kungsvägen från huvudstaden genom Danderyd och vidare norrut mot Uppsala följdes under färden till Enebyberg, då också två av de fem båtsmanstopen i Danderyds skeppslag uppmärksammades. I Enebyberg berättades om entreprenören Ernst Kihlberg som skapade villastaden Enebyberg men också bland mycket annat Stockholms Läns Omnibus Aktiebolag, SLO, som han utvecklade till ett av Sveriges största

kollektivtrafikföretag med huvudkontor, garage och verkstäder i Enebyberg.

Kulturarvsdagen firade i år 30 år som ett gemensamt europeiskt projekt - European Heritage Days. I Sverige infaller kulturarvsdagen alltid andra helgen i september och står under ledning av Riksantikvarieämbetet. Det var roligt att få öka på sin kunskap om Danderyd och komma förbi platser där man inte varit förut och fascinerande att tänka sig att vi var en del av över 350 arrangemang i Sverige och ett stort antal andra initiativ i Europa kring att lära känna och dela med sig av det lokala kulturarvet.

Tack Jan Olof.

Anita Andersson

Konst som glädjespridare

Foto: Carl Johan Gezelius

Många passade på att bekanta sig med Lotta Landegrens konst när hon öppnade sin ateljé för oss för några veckor sedan. I ljuvliga akvareller med mycket fantasi, värme och humor tar Lotta med oss till julens dans kring granen, saftkalaset i sommarbersån eller strömmingslunchen på strandens klippor och andra livets glädjeämnen ... Och Karl Axel Pehrson är inte den enda Enebybergskonstnären som fascinerats av skalbaggar – även Lotta har målat vackra porträtt av dessa ofta färgstarka kryp!

Lotta har gjort fantasirika bilder sedan tidiga år. Inspirerad av sin mammas färgglada och måleri kom färgerna tidigt att spela en viktig roll i hennes bilder. "Att teckna är roligt, men den stora inspirationen väcks med färgerna", säger hon. Sedan ledde vägen till bl.a. utbildning på Nyckelviksskolan på Lidingö, Konstindustriskolan (HDK) i Göteborg och Konstfack i Stockholm.

Varvat med utställningar producerar Lotta i sin firma Lotta Landegren Design blommande, sommarlängtande och inspirerande bricker. Hon tycker att det är ett bra sätt att sprida sin konst utan att kunderna skall behöva

köpa en originalmålning. Till våren kommer Lotta att ställa ut sina produkter på Formexmässan och till nästa höst planeras för Danderyds konstrunda. Men först i kalendern ligger den egenproducerade julmarknaden som går av stapeln hemma på tomten. Där kommer ni att hitta både skojigt julpynt och annat som kan passa som julklappar. Lotta och fem andra fantasifulla konstnärer och hantverkare arrangerar under namnet "En liten, liten julmarknad".

Dessutom har hon ibland "målarlördag", som inte är traditionell målarkurs, utan en mer lekfull och opretentiös form av skapande.

Varmt tack, Lotta, för att vi fick komma!

P.S. Glöm inte lördagen den 24 november! Då har Lotta julmarknad tillsammans med konstnärsvänner. Adress Björkvägen 3, klockan 15-18.

Se mer på lottalandegren.se

Genomfartstrafiken en vanlig vardagsmorgon

Vart tog Guldbaggen vägen?

På försommaren begåvades Eneby Torg med ett unikt konstverk när Enebybergskonstnären Karl Axel Pehrsons Guldbagge sattes upp i på väggen utanför Träffpunkt Enebyberg. Så, plötsligt en dag var den försvunnen. Men nej, den är inte stulen.

Förklaringen är betydligt mer odramatisk. Det skåp som baggen satt i läckte in vatten därför att det inte tätades, eftersom det senare skulle kompletteras med belysning. Därför är både bagge och skåp tillfälligt nedtagna från väggen, i väntan på att problemet åtgärdas. Om baggen inte är tillbaka på väggen när ni läser detta, så kommer den tillbaka inom kort.

Foto: Carl Johan Gezelius

Julgransplundring

Vår förening kommer givetvis att arrangera en traditionell julgransplundring med spelman och danslekar, precis som tidigare år. På grund av renoveringen av gården är det dock oklart var vi kan vara, så just nu kan vi inte säga när och var det blir. Håll utkik efter affischer eller läs på vår hemsida!

Kalendarium

Eftersom Enebybergs gård skall renoveras kommer vi sannolikt inte att ha några aktiviteter där. Vi planerar givetvis ändå att genomföra flera programpunkter, bl.a. julgransplundring, så följ med på vår hemsida www.enebyberg.com och håll utkik på kommunens anslagstavlor!

Har du bytt adress? Sänd din nya adress till:

Jan Löfgren
Slångränd 13
182 45 ENEBYBERG
info@enebyberg.com
073 - 440 60 93

Om du inte gjort det förut, ber vi dig sända din e-postadress till info@enebyberg.com

Prata gärna med din granne också om att bli medlem!

Upprop från valberedningen

Efter en fantastisk sommar gjorde hösten entré med färgsprakande löv och nu har till och med den första snön fallit.

Valberedningen i Enebybergs Gårds Förening vill skicka en hälsning till alla medlemmar och övriga som läser vår tidning, Gårdsnytt, eller har annan kontakt med vår förening.

För att vår förening skall bestå och ha ett gott underlag för "successionsordning" skulle vi i valberedningen bli tacksamma och glada för alla förslag och intresseanmälningar om du/ni tycker att det skulle vara värdefullt och roligt att bidra till föreningens omvårdnad och förvaltning av Enebybergs historia av i går, i dag och i framtiden.

Ingen kan göra allt, men är vi fler kan vi göra mer!

Vid varje årsmöte skall en styrelse väljas. Nya styrelsemedlemmar skall då föreslås, liksom eventuella omval. Valberedningens uppgift är ju att se till att det finns valbara personer att rösta på.

Om du vill lämna förslag på nya styrelsemedlemmar, kom ihåg att vederbörande måste vara tillfrågad och ha accepterat att bli föreslagen.

Har du frågor angående detta är du välkommen att kontakta någon av oss i valberedningen.

Monika Wall 0711-41 25 09 / Peter Haas 070-575 81 75

ENEBYBERGS GÅRDS FÖRENING

www.enebyberg.com